

หนังสือศตวรรษในสยาม

Historical Sketch of Protestant Missions in Siam 1828-1928

ค.ศ. 1828 - ค.ศ. 1928

284.09593

ป17

2555

ฉ.1

บรรณาธิการ จอร์จ บรัดเลย์ แมคฟาร์แลนด์, เอ็ม.ดี.
จิตรวราณ์ ตันรัตนกุล แปล

สารบัญ

อาร์มภบท	บรรณาธิการ	ก
บทนำ	สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์	ฉ
จากสำนักพิมพ์		ค
คำนำจากผู้แปล		ช
คำนิยม	ศาสตราจารย์ ดร.บุญรัตน์ บัวเย็น	น
กิตติกรรมประกาศ	ศาสตราจารย์ วิรัช ไกยคุลย์	ผ
แต่คริสเตียนรุ่นบุกเบิก		ฝ

ผู้บุกเบิก

บทที่ 1	จุดเริ่มต้นของพันธกิจคริสตจักรโปรเตสแตนต์ในสยาม: มิสซิสจี.บี. แมคฟาร์แลนด์	3
บทที่ 2	งานของคณะกรรมการพันธกิจคริสตจักรโพ้นทะเลแห่งอเมริกาและสมาคมมิชชันนารีแห่งอเมริกา ค.ศ.1831-ค.ศ.1893 : มิสซิสจี.บี. แมคฟาร์แลนด์	13
บทที่ 3	บทบาทมิชชันนารีแบ็บติสต์แห่งอเมริกาในสยาม ค.ศ.1833-ค.ศ.1893 : มิสซิสจี.บี. แมคฟาร์แลนด์	31
บทที่ 4	บทบาทของคณะกรรมการพันธกิจคริสตจักรเพรสไบทีเรียนโพ้นทะเล "ยุคบุกเบิก" - การเริ่มต้นอันยิ่งใหญ่ : มิสซิสจี.บี. แมคฟาร์แลนด์	41

การขยายงาน

บทที่ 5	บทบาทของคณะกรรมการพันธกิจคริสตจักรเพรสไบทีเรียนโพ้นทะเล "ยุคขยายงาน"-การขยายงานบางกอก : มิสซิสจี.บี. แมคฟาร์แลนด์	63
บทที่ 6	โรงเรียนแฮร์เรียด เอ็ม. เฮาส์ ที่วังหลัง: มิสเอ็ดนา เอส.โคล	89
บทที่ 7	ศูนย์พันธกิจเพชรบุรี ก่อตั้ง ค.ศ.1861: ศาสนาจารย์ เจ.เอ. เอกิน, ดี.ดี.	113
บทที่ 8	ศูนย์พันธกิจเชียงใหม่ ก่อตั้ง ค.ศ.1867: มิสซิสเจมส์ ดับบลิว. แมคเคน	139
บทที่ 9	ศูนย์พันธกิจลำปาง ก่อตั้ง ค.ศ.1885: มิสซิสชาร์ลส์ คุวกซ์	159
บทที่ 10	ศูนย์พันธกิจราชบุรี ก่อตั้ง ค.ศ.1889: ศาสนาจารย์ เอ.ดับบลิว. คูเปอร์	169
บทที่ 11	ศูนย์พันธกิจแพร่ ก่อตั้ง ค.ศ.1893: ศาสนาจารย์ เจ.แอล. ฮาร์ทเซลล์	173
บทที่ 12	ศูนย์พันธกิจน่าน ก่อตั้ง ค.ศ.1894: ศาสนาจารย์ ฮิว เทเลอร์, ดี.ดี.	179
บทที่ 13	ศูนย์พันธกิจเชียงราย ก่อตั้ง ค.ศ.1897: ศาสนาจารย์ เรย์ บัคเทลล์	183
บทที่ 14	ศูนย์พันธกิจพิษณุโลก ก่อตั้ง ค.ศ.1899: ศาสนาจารย์ เอ็น.ซี. เอลเดอร์	189
บทที่ 15	ศูนย์พันธกิจศรีธรรมราช ก่อตั้ง ค.ศ.1900: ศาสนาจารย์ ซี.อี. เอ็คเคลส์	203
บทที่ 16	ศูนย์พันธกิจตรัง ก่อตั้ง ค.ศ.1910: มิสซิสแอล.ซี. บัลค์ลีย์	211

บทที่ 17	ศูนย์มิชชันเชียงใหม่ ก่อตั้ง ค.ศ.1917: ศาสนาจารย์ ซี.อาร์. คาเลนเดอร์	219
บทที่ 18	ภารกิจด้านการแพทย์ในสยาม: อี.บี. แมคเคเนย์ต, เอ็ม.ดี.	231
บทที่ 19	การศึกษาในสยาม: ศาสนาจารย์ เค.อี. เวลส์	245
บทที่ 20	การเผยแพร่ศาสนาในสยามเหนือ: ศาสนาจารย์ เอช. แคมป์เบลล์, ดี.ดี.	259
บทที่ 21	การฝึกหัดผู้นำคริสเตียน: ศาสนาจารย์ อาร์. กิลลิส, ดี.ดี.	265
บทที่ 22	โรคเรื้อรังในสยาม: เจมส์ คับบลิว, แมคเคน, เอ็ม.ดี.	273
บทที่ 23	การทำงานในหมู่ชาวจีนสยาม: ศาสนาจารย์ เอ.จี. ซีเกิล	281
บทที่ 24	สมาคมโบสถ์อเมริกัน: ศาสนาจารย์โรเบิร์ต เออร์วิน	289
บทที่ 25	ภารกิจของหมอสอนศาสนาอิสระในภูเก็ต: คับบลิว.อี. ทอย, เอ็ม.ดี.	297
บทที่ 26	ภารกิจของมิชชันคณะ เอส.พี.จี. ในบางกอก ก่อตั้ง ค.ศ.1903: ศาสนาจารย์ ซี.คับบลิว. นอร์วูด	299
บทที่ 27	ภารกิจของมิชชันคณะ เอช. ออฟ ไครสต์ นครปฐม ก่อตั้ง ค.ศ.1903: เพอร์ซี่ คล้าค	305
บทที่ 28	คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์ แอดเวนติส: ศาสนาจารย์ เอฟ.เอ. แพร็ตต์	313
บทที่ 29	ดินแดนสยามที่ยังเข้าไม่ถึง: ศาสนาจารย์ ฮิว เทเลอร์, ดี.ดี.	317

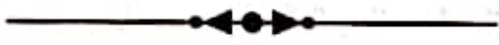
ผู้นำท้องถิ่น

บทที่ 30	บุรุษและสตรีคนสำคัญของสยาม: นางสาวนวม เศรษฐีธร	323
บทที่ 31	ผู้นำชาวสยามในปัจจุบัน: มิสเฟย์ คิลแพททริค	347

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1	บรรณานุกรม	365
ภาคผนวก 2	บัญชีรายชื่อหมอสอนศาสนาแยกตามคณะ ตามลำดับก่อนหลัง	369
ภาคผนวก 3	รายการแสดงสถานที่ทำงานของแพทย์ เมื่อครั้งที่เริ่มงาน ด้านการแพทย์ และระยะเวลาปฏิบัติงาน	387
ภาคผนวก 4	รายชื่อหมอสอนศาสนาที่เสียชีวิตในสยาม	391
ภาคผนวก 5	พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี	395
ภาคผนวก 6	ประวัติสังเขปของการตั้งคณะมิชชันในสยาม	397
ภาคผนวก 7	เกิดตงจาก "ประวัติสังเขปของมิชชันนารี"	409
ภาคผนวก 8	จดหมายฉบับแรกจากคณะกรรมการพันธกิจคริสตจักรเพรสไบทีเรียน โพ้นทะเลถึงหมอสอนศาสนาที่เดินทางไปปฏิบัติงาน ต่างแดนใน ค.ศ.1846	421
ภาคผนวก 9	สำเนาจดหมายของ เอส.อาร์. เฮาส์, เอ็ม.ดี. หลังจากที่ท่าน เพิ่งถูกจ้างของท่านเองมาทางในป่านอกเขตเชียงใหม่ ท่านเขียนจดหมายฉบับนี้เพื่อบอกกล่าวกับมิตรสหาย เกี่ยวกับบาดแผลที่สาหัสของท่าน	425

ภาคผนวก 10	โฆษณาในหนังสือบางกอกกาเตนเดอร์ ค.ศ. 1864	429
ภาคผนวก 11	"จงชื่นชมยินดี" บทเพลงสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า เขียนโดย ศาสนาจารย์ โจนาธาน วิลสัน, ดี.ดี.	431
ภาคผนวก 12	บันทึกเกี่ยวกับการเดินทางออกมาครั้งแรกของ ศาสนาจารย์ เอส.จี. แมคฟาร์แลนด์, ดี.ดี. และ มิสซิสแมคฟาร์แลนด์ ใน ค.ศ.1860: มิสซิสแมคฟาร์แลนด์	433
ภาคผนวก 13	รายงานจากการก่อสร้างโบสถ์คลองกระซัง เพชรบุรี ค.ศ.1868-1872	437
ภาคผนวก 14	รายงานของคริสตจักรเพรสไบทีเรียน เพชรบุรี: อี.พี. ดันแลป, ดี.ดี.	439
ภาคผนวก 15	บัญชีรายชื่อบางส่วนของคำสมาธิ บี.ไอ.เอ็ม.	443
ภาคผนวก 16	สถิติของพันธกิจการประกาศพระกิตติคุณด้านการแพทย์และการศึกษา	445
ภาคผนวก 17	รายการบางส่วนที่พระเจ้าแผ่นดินกับพระราชินีของราชวงศ์นี้ พระราชทานให้แก่กิจการของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์	449
ภาคผนวก 18	เหตุการณ์สำคัญโดยย่อ ค.ศ.1828-ค.ศ.1878	451

สารบัญภาพและแผนที่

1. แผนที่อาณาจักรสยาม	ท
2. แผนที่บางกอก	ฟ
3. ศาสนาจารย์ คาร์ล ฟรีดริค ออกัสตัส กุตสลาฟ	5
4. มหาอำมาตย์โท พระยาพิพัฒน์โกษา	8
5. ศาสนาจารย์ แคน บีช บรัดเลย์, เอ็ม.ดี.	15
6. พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงวงษาธิราชสนิท	23
7. มิสซิสแคน บีช บรัดเลย์	25
8. เคหะบรัดเลย์	27
9. พระราชสาส์นของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	30
10. เคหะรุ่นแรกของคริสตจักรแบ็บติสต์	32
11. ศาสนาจารย์ เอส.เจ. สมิต	34
12. เคหะของศาสนาจารย์ วิลเลียม ดิน, ดี.ดี.	37
13. เคหะหลังหนึ่งของคริสตจักรแบ็บติสต์	40
14. เคหะบนที่ดินคริสตจักรแบ็บติสต์	40
15. ศาสนาจารย์ สตีเฟน มัตตูน	43
16. มิสซิสสตีเฟน มัตตูน	44
17. ศาสนาจารย์ ซามูเอล เฮาส์, เอ็ม.ดี.	47
18. ศาสนาจารย์ สตีเฟน บุช	50
19. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	51
20. นางเอสเทอร์ ปะทีปะเสน	54
21. เคหะของศาสนาจารย์ เอส.บุช วัดแจ้ง	57
22. เคหะทอมสอนศาสนาหลังหนึ่งในสองหลังแรกที่สำคัญใน ค.ศ.1848 - ค.ศ.1849	59
23. ศาสนาจารย์ โจนาธาน วิลสัน, ดี.ดี.	65
24. มิสซิสมาเรีย วิลสัน	65
25. ศาสนาจารย์ เอ็น.เอ. แมคโดนัล, ดี.ดี.	67
26. ศาสนาจารย์ เจ.บี. ดันแลป, ดี.ดี.	67
27. ไครสต์ เชิช บางกอก	71

28. พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว กษัตริย์พระองค์ที่สอง ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	73
29. โบสถ์คริสต์จักรหลังเดิมที่สำเพ็ง บางกอก	75
30. โรงเรียนคริสเตียนไฮสกูลสำหรับเด็กชาย สำเพ็ง	76
31. สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์	78
32. พระยากระสาปกิ่งโกศล(โหมต อมาตยกุล)	81
33. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	83
34. ดับบลิว.ซี.ที.ยู. แห่งบางกอก	85
35. ศาสนาจารย์ เอส.ซี. จอร์จ และมิสซิสเอส.ซี. จอร์จ	87
36. กลุ่มหมอสอนศาสนาในต้นทศวรรษ 1890	88
37. โรงเรียนวังหลังใน ค.ศ.1875	90
38. มิสซิสแฮร์เรียต เพ็ดทิต เฮาส์	93
39. มิสซิสลอรา โอมสเต็ด เอकिन	95
40. มิสเอ็ดนา เอส. โคล	97
41. หม่อมเจ้าหญิงพันธุ์พิมาน	100
42. ครูสุวรรณ และครูเต๋า	102
43. นักเรียนสามคนแรกที่จบจากโรงเรียนแฮร์เรียต เอ็ม. เฮาส์	104
44. ครูทิม	107
45. สมาคมสตรีซึ่งมิสโคลก่อตั้งขึ้น ประชุมที่วังของหม่อมเจ้าหญิงเจ็ดโฉม	109
46. หมอสอนศาสนาที่ทำงานกับโรงเรียนแฮร์เรียต เอ็ม. เฮาส์ และโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย	112
47. เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี	113
48. ศาสนาจารย์ เอส.จี. แมคฟาร์แลนด์, ดี.ดี.	116
49. มิสซิสเอส.จี. แมคฟาร์แลนด์	116
50. บทเพลงสรรเสริญพระเจ้าในภาษาสยาม	119
51. เรือนแพของศูนย์พันธกิจเพชรบุรี	121
52. เคหะที่เพชรบุรี	123
53. ผู้บริจาคเงินสร้างอาคารโรงเรียนหญิง เพชรบุรี	126
54. มิสแมรี คอร์ท	129

55. มิสเอส. คอฟแมน	129
56. อาคารโรงเรียนหญิงที่เพชรบุรี	131
57. เคหะรุ่นแรกๆ ที่เพชรบุรี	133
58. โบสถ์ที่กะซัง เพชรบุรี	134
59. ศาสนาจารย์ ดับบลิว.จี. แมคคัลวอร์, ดี.ดี. กับ มิสซิสเอ็ม.เจ. เฮนเดอร์สัน แมคคัลวอร์, ดี.ดี.	136
60. ศาสนาจารย์ เจ.เอ. เอเกิน, ดี.ดี. กับมิสซิสเจ.เอ. เอเกิน	138
61. ศาสนาจารย์ แดลเนียล เอ็ม. แมคคิลวารี, ดี.ดี.	141
62. มิสซิสแดลเนียล เอ็ม. แมคคิลวารี	142
63. มิสซิส เจ. วิลสันกับลูก	143
64. ลูกหลานจำนวน 65 คน ของน้อยสุนชะ คนหนึ่ง ในจำนวนผู้เสียสละชีพเพราะความเชื่อสองคนแรก	146
65. มิสแมรี แคมปีเบลล์	148
66. เคหะของ ดร.แมคคิลวารี	151
67. เคหะหลังที่สองของหมอสอนศาสนาในเชียงใหม่	151
68. พระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับชั้นดีธรรมทางศาสนาของพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	153
69. โบสถ์คริสต์จักรเชียงใหม่	155
70. อาคารเรียนหลังเดิมของโรงเรียนหญิงในเชียงใหม่	158
71. มิสซิสซาราห์ บรัดเลย์ ซีค	158
72. บทเพลงสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าของภาษาลาว	161
73. มิสแคทเธอริน ฟลีสัน	163
74. การประชุมของมิชชันล่าวที่ลำปาง ค.ศ.1917	166
75. เรือลาวจอดอยู่หน้าโรงเรียนวังหลัง	167
76. ศาสนาจารย์ อี. วอชเตอร์, เอ็ม.ดี. และ มิสซิสวอชเตอร์	170
77. ศาสนาจารย์ เจ.เอช. ฟรีแมน และ มิสซิสฟรีแมน	175
78. นายแพทย์วิลเลียม บริกส์	184
79. โรงเรียนผดุงราชกุลร์ พิษณุโลก	190

80. รายงานผู้บริจาคสร้างโรงเรียนผดุงราษฎรและรายการค่าใช้จ่ายของ โรงเรียนผดุงราษฎร พิษณุโลก	192
81. นายแพทย์ คาร์ล เซลล์แมน	197
82. ศาสนาจารย์ เอ. คับบลิว. คูเปอร์	199
83. มิสซิสเอ็มมา พาร์คเกอร์ คูเปอร์	201
84. ศาสนาจารย์ ชาร์ลส์ เอ็คเคิลส์ และ มิสซิสเอ็คเคิลส์	204
85. นายแพทย์วิลเลียม สวอร์ด	208
86. มิสลาริสสา เจ. คูเปอร์	208
87. ศาสนาจารย์ อี.พี. คันแนลป, ดี.ดี.	212
88. มิสซิสอี.พี. คันแนลป	213
89. เคหะหลังแรกที่ศาสนาจารย์ อี.พี. คันแนลป, ดี.ดี. และมิสซิสคันแนลปอาศัยอยู่ ตรง	216
90. อาคารโบสถ์หลังเดิมที่ตรง	218
91. ศาสนาจารย์ วิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์, ดี.ดี.	220
92. มิสซิสวิลเลียม ดอดด์	223
93. นายแพทย์ ที. เฮเวิร์ด เฮส์	237
94. มิสซิสที. เฮเวิร์ด เฮส์	239
95. ห้องเรียนหญิงซึ่งมิสซิสเฮาส์ สอนอ่าน เข็มปักถักร้อย ชัก และรีด	247
96. มิสแอนเดอร์สันกับโรงเรียนเด็กทารกของท่าน	249
97. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	253
98. โบสถ์คริสตจักรศรีทรายมูล	260
99. โรงเรียนสอนพระคัมภีร์ที่เคหะแคมป์เบลล์ เชียงใหม่	263
100. ศิษยาภิบาลคนท้องถิ่นรุ่นแรกแห่งสยามเหนือ	266
101. โรงเรียนพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี	268
102. พระเจ้าอยู่หัว ร.7 ตรัสกับผู้ป่วยโรคเรื้อนกลุ่มหนึ่ง	274
103. หมู่บ้านของท่านเสนาบดี	276
104. คลินิกดีดยา เฮส์ เมมโมเรียล	279
105. ผู้นำรุ่นแรกที่คริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่ 3 บางกอก	283
106. บทแปลพระกิตติคุณยอห์น โดย ศาสนาจารย์ ชาร์ลส์. โรบินสัน	290

107. ผู้แปลพระคัมภีร์	ผู้แปลพระคัมภีร์	293
108. ผู้แปลพระคัมภีร์ภาษาไทยวน	ผู้แปลพระคัมภีร์ภาษาไทยวน	295
109. คุณแคนนอน กรีนสค็อก	คุณแคนนอน กรีนสค็อก	300
110. ศาสนาจารย์ ซี.อาร์. ซิมมอนส์ และมิสซิสซิมมอนส์	ศาสตราจารย์ ซี.อาร์. ซิมมอนส์ และมิสซิสซิมมอนส์	303
111. โรงเรียนเซนต์แมรีของคณะ เอส.พี.ซี.	โรงเรียนเซนต์แมรีของคณะ เอส.พี.ซี.	303
112. โบสถ์ของคณะคริสตจักรคริสเตียนมิชชันนารี	โบสถ์ของคณะคริสตจักรคริสเตียนมิชชันนารี	306
113. โรงเรียนชาย นครปฐม	โรงเรียนชาย นครปฐม	309
114. โรงเรียนหญิง นครปฐม	โรงเรียนหญิง นครปฐม	309
115. โรงพยาบาล นครปฐม	โรงพยาบาล นครปฐม	311
116. ห้องศัลยกรรมในโรงพยาบาล นครปฐม	ห้องศัลยกรรมในโรงพยาบาล นครปฐม	312
117. กลุ่มสมาชิกชาวจีนของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์ แอดเวนติส	กลุ่มสมาชิกชาวจีนของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์ แอดเวนติส	315
118. ชั้นเรียนเย็บปักถักร้อยของมิสซิสแพร์ริตต์	ชั้นเรียนเย็บปักถักร้อยของมิสซิสแพร์ริตต์	315
119. ซินแส ป่วน	ซินแส ป่วน	325
120. ศาสนาจารย์สีโหม่ว วิชัย ศาสนาจารย์ปัญญา ไชยวัฒน์ ศาสนาจารย์คำอ้าย ไชยวัฒน์	ศาสนาจารย์สีโหม่ว วิชัย ศาสนาจารย์ปัญญา ไชยวัฒน์ ศาสนาจารย์คำอ้าย ไชยวัฒน์	327
121. นางเสม	นางเสม	329
122. ศาสนาจารย์ญวน เตียงหยก ภรรยา บุตรชาย และหลาน	ศาสนาจารย์ญวน เตียงหยก ภรรยา บุตรชาย และหลาน	331
123. ครูเทียนเป่า วีรเธียร	ครูเทียนเป่า วีรเธียร	333
124. ครอบครัวของครูเทียนเป่า วีรเธียร	ครอบครัวของครูเทียนเป่า วีรเธียร	334
125. มิสซิสกิมฮ็อก บุญอิด	มิสซิสกิมฮ็อก บุญอิด	336
126. นางต่วน	นางต่วน	339
127. ศาสนาจารย์บุญต่วน บุญอิด	ศาสนาจารย์บุญต่วน บุญอิด	340
128. นายบุญยี่ บันสิทธิ์ กับภรรยา	นายบุญยี่ บันสิทธิ์ กับภรรยา	343
129. ลูกสามคนของศาสนาจารย์บุญอิดกับภรรยา	ลูกสามคนของศาสนาจารย์บุญอิดกับภรรยา	345
130. คณะราชบิดาที่สำเหร่	คณะราชบิดาที่สำเหร่	351
131. โบสถ์คริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่หนึ่ง ที่สำเหร่ บางกอก	โบสถ์คริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่หนึ่ง ที่สำเหร่ บางกอก	354
132. แผนที่เชียงรุ่ง	แผนที่เชียงรุ่ง	453
133. แผนที่ดินแดนที่ยังเข้าไม่ถึง	แผนที่ดินแดนที่ยังเข้าไม่ถึง	454